HELYI KIADÁSOK

HELYI (MEGSZÁLLÁSI) KIADÁSOK, MAGÁNPOSTÁK GYŰJTŐINEK
SZAKCSOPORTJA

VIII. évfolyam 1. (15.) szám 2009. december

Készítette: Filep László

ÚJJÁALAKUL A SZAKCSOPORT!

A MABÉOSZ „Visnya Sándor” Hagyományos Gyűjtői Szakosztályának részeként, a 2010. január 7-i szakosztályi ülésen újjáalakul a ’Helyi (megszállási) kiadások, magánposták gyűjtőinek szakcsoportja’. Várunk sorainkba mindenkit, aki ’megszállást’ gyűjt – különösen szívesen látnánk sorainkban a „régi” szakcsoport tagjait, de új tagokat is keresünk! *A szakcsoport újjászervezői*.

Cikk a 3-4. oldalakon

A 'megszállási szakcsoport' újjáalakulása.

Mint az a *Bélyeg* 2009. decemberi számában közölt, 2010. január 7-i szakosztályi ülés tervezett programja 1. pontjában olvasható, ezen az ülésen újjáalakul a *Helyi (megszállási) kiadások, magánposták gyűjtőinek szakcsoportja*. A szakcsoport 1987. szeptember 19-én alakult, az akkori *Postatörténeti, hagyományos és díjjegyes gyűjtői szakosztály* részeként. A szakcsoport elnöke Flasch Dezső, titkára Voloncs Gábor, majd lemondása után Tóth István lett. Röviddel az alakulása után, 1988. október 30-án már 75 tagja volt a szakcsoportnak! Reményeink szerint az egykori szakcsoporttagok közül többek is részt vesznek az újjáalakulásban.

A szakcsoport sorsa – hasonlóan a gyűjtési területhez – elég hányatott volt. Megalakulásakor célul tűzte ki, hogy a gyűjtési terület minden ágát összefogja, az egymásról sokszor nem is tudó gyűjtőket összeismertesse, ehhez a MABÉOSZ, a Filatéliai Szemle és a Philatelica támogatására is számítottak. Sajnos, ez a támogatás nem volt oly mértékű, mint várták – rövidesen megszűnt a *Posta-történeti, hagyományos és díjjegyes gyűjtői szakosztály*, melynek a szakcsoport része volt.

A szakcsoport 1988 januárjában jelentkezett 1. számú körlevelével, melyben bejelenti megalakulását, s jelentkezési felhívást közöl, majd rövidesen, 1988. február 29-én közzé teszi működési elveinek és munkaprogramjának ismertetését. Ezt követi 1988 májusában a 2. számú körlevelével, melyben Flasch Dezső, a szakcsoport elnöke ismerteti az eddigi tevékenységet. 1989. első negyedévében megjelenik a *Tájékoztató* 1. száma, mely az addigi körlevelek helyébe lépett – és ez nem csak formai, de komoly tartalmi változás is: az eddigi „mozgalmár" tartalom mellett egyre bővebb számban megjelennek a szakmai írások. Ezek sorában az első a kolozsvári egyetem avatásán használt különleges bélyegzést mutatja be. A cikk nincs aláírva – a név nélkül szereplő írások döntő többsége a mindenkori szerkesztő, jelen esetben Flasch Dezső tollából származik. A továbbiakban rendszeresen, negyedévenként jelenik meg a *Tájékoztató*, egyre bővülő terjedelemben (a 6. szám már 28 A5-ös oldal!) és egyre inkább szakmai írásokkal megtöltve. 1990-ben az addig rendszeresen megjelenő lap lendülete megtört: csak egy szám – igaz, új névvel: **HELYI KIADÁSOK** – került a szakcsoporttagok kezébe. Hasonlóképpen 1991-ben is csak egy szám jelent meg – hogy azután hosszú évekre ez legyen az utolsó. „A MABÉOSZ akkori vezetése nem támogatta a szakcsoport munkáját, nem biztosította hozzá a szükséges segítséget. Ennek következtében a csoport munkája szétesett…" – idézet az 5 év szünet után, 1996-ban megjelent 9. szám beköszöntőjéből. 1996-ban két szám jelent meg, majd 1997-ben három szám – és ezzel vége, a szakcsoport munkáját már nem közvetítette kiadvány, és tudjuk, ha nincs periodika, nincs közösség sem. Még egy próbálkozás volt a távolból, az azóta elhunyt Dr. Paul J. Szilagyi, vagyis Szilágyi Pál, az Egyesült Államokban élt neves gyűjtő szerkesztésében 2000. augusztus 20-án megjelent magyar-angol nyelvű **Magyar Bélyeggyűjtő** című lapszám, mely a *Beköszöntő - Greetings*-ben kifejezetten az – akkor már harmadik éve szünetelő – **HELYI KIADÁSOK** helyét kívánta betölteni, bár végül csak egy száma jelent meg.

Ezt, az alakulása után röviddel 75 tagot számláló csoportot szeretnénk újra életre hívni! *-efel-*

A Lajtabánság Prónay-kiadás 50 koronás bélyege tévnyomatai

Filep László írása

A Nyugat-Magyarország VII. (Prónay-) kiadás „LAJTABÁNSÁG POSTA” feliratú sorozat kiadásának körülményei: a vesztes háború után békekonferencia elrendelte Nyugat-Magyarország átadását Ausztriának, de a magyar kormány tudtával, a hivatalos magyar közegek kivonulásakor a visszamaradó felkelők megakadályozták az osztrák bevonulást és a területen kikiáltották az önálló Lajtabánságot, melynek Kormányzótanácsa G. ü. 10/921. számú rendelete intézkedik az új rajzolatú Lajtabánság bélyegsorozat kiadásáról. A bélyegek terveit Verő Károly, Martiny Győző és Szekeres János készítették, nyomását pedig a bécsi Paulussen és Társa Nyomdában végezték mélynyomással. A sorozat első bélyegei november 11-én kerültek felhasználásra. A bélyegeket az osztrák posta által megszabott türelmi idő végéig, 1921. december 13-ig (a terület teljes átvételét követő 14. napig) lehetett bérmentesítésre felhasználni.

A sorozat 10. bélyege, az 50 korona névértékű, Verő Károly által tervezett, Szalónak várát ábrázoló bélyeg katalogizálása: *Magyar Posta- és Illetékbélyeg Katalógus* 79, *Magyar Bélyegek Kézikönyve* 79, *Michel* katalógus Nr. 78, *Catalog of Hungarian Occupation Issues 1918-1921* W79.

A bélyeget 60-as ívben – 6 bélyeg 10 sorban – elrendezésben nyomták, melyben számos különlegesség és tévnyomat található. A kiadásra került bélyeg 12 ½ sorfogazással készült (a fogazatlan bélyegek az 1930-as években kerültek gyűjtői forgalomba), színe barnáslila, ezen kívül ismert narancsszínű próbanyomat. Ebből a próbanyomatból került hozzám Dr. Bodor Mihály barátom jóvoltából egy teljes ív.

Az 50 koronás bélyeg különlegességeit és tévnyomatait CHRISTOPHER E. BRAINARD: *Catalog of Hungarian Occupation Issues 1918-1921* című könyvében a 28. oldalon ismerteti, ezek az ismertetés sorrendjében a következők: fordított pár (W79a), a fentebb említett fogazatlan bélyeg (W79b), fogazatlan fordított pár (W79i), a „kettős torony” illetve „szikla” elnevezésű tévnyomat (W79d, 30. ívhely, a fogazatlan, ívszéli bélyeg képe a címlapon), a „zászló a tornyon” tévnyomat (W79e, 44. ívhely) és a narancsszínű próbanyomat (W79c), melynek példányszámát 3-400 darabra teszi. A tévnyomatok már a katalógus megjelenése előtt is ismertek voltak, a „zászló a tornyon” két változatban is, egy úgynevezett „nagy zászlós” és „kis zászlós” tévnyomat, tehát 2 különböző bélyegről van szó – ezért a 44. ívhelyre történt azonosítást megvizsgálandónak tartom.

„Kis zászló” tévnyomat a 2. ívhelyen

„Nagy zászló” tévnyomat a 44. ívhelyen

A narancsszínű próbanyomat teljes ívének vizsgálatakor a „kettős torony” és a „nagy zászló a tornyon” tévnyomatok ívhelyre azonosításának helyessége teljes mértékben igazolódott, és sikerült a „kis zászló a tornyon” tévnyomatot is a 2. ívhelyre beazonosítani. A fordított bélyeg helye is meghatározható lett a 40. ívhelyre.

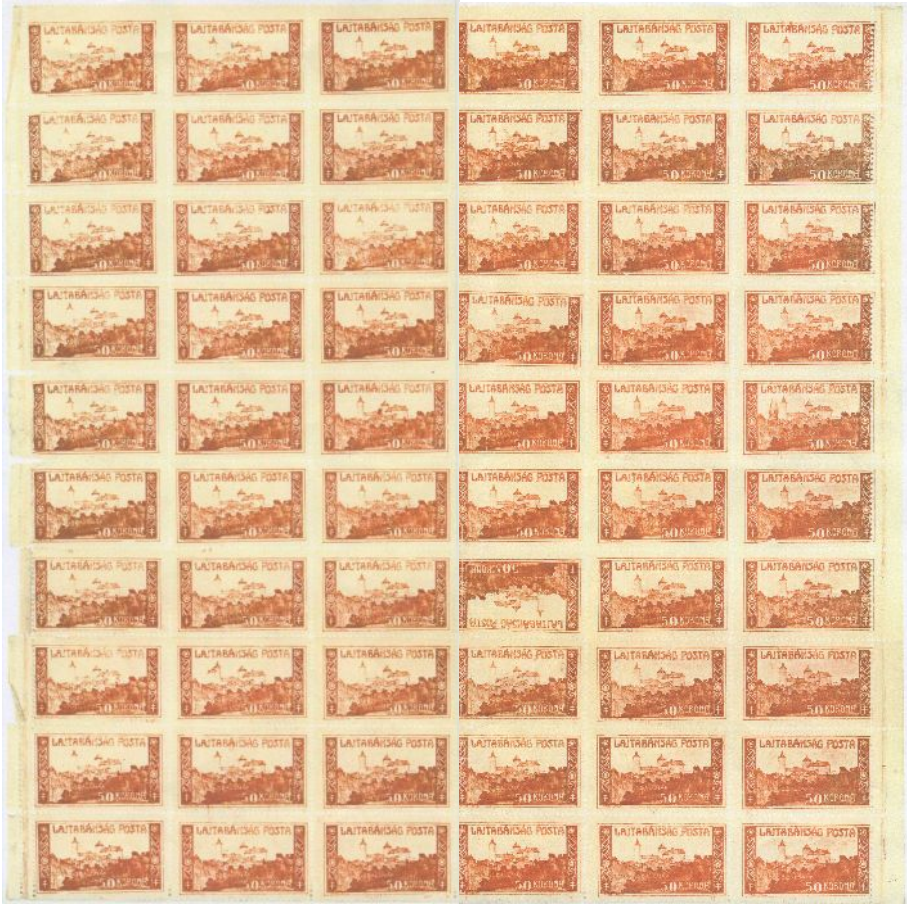

A teljes ív képe

A „kettős torony” illetve „szikla” elnevezésű tévnyomat a 30. ívhelyen

Fordított bélyeg a 40. ívhelyen